మనుగడలో మానవత్వం

అవసరంలో ఉన్నవారికి చిన్న చిన్న చేబదుళ్ళు ఇవ్వటం చిన్నప్పటి నుంచి నాకు సరదా. చిన్నప్పుడు గోళీకాయలు, బలపం ముక్కలు ఇస్తే, పెరిగి పెద్దయ్యే కొద్దీ అది పైసల్లోకి రూపాయిల్లోకి, ఇప్పుడు పదులు పాతికల్లోకి పరిణామం చెందుతుంటూ వచ్చింది. అలా చేబదుళ్ళు ఇస్తున్నందువల్ల నేనేదో గొప్పవాడినైన ఫీలింగ్ నాకెన్నడూ కలగలేదు. దేశానికి సేవచేస్తున్నానన్న భావం అసలు కలగలేదు. అలా చెయ్యటం నా ఆత్మసంతృప్తి కొరకేనని నాకు తెలుసు.

"గొప్ప హాబీరా నాయనా నీది. జమిందారుల హాబీ. వందలో పదిమందికి ఈ హాబీ ఉంటే బ్యాంకీలకు, మార్వాడీలకు పనే ఉండకపోను"

నేనేం పెద్ద ధనవంతుడిని కాను. చేస్తున్నది బతకలేని బడిపంతులు ఉద్యోగం. కాకపోతే కాలేజీలో కనుక కాస్త పర్వాలేదు.

అయితే నాకు మొదటి నుంచి మనుష్యుల మీద నమ్మకం జాస్తి.

నేనేం దానాలు చేస్తున్నానా? చేబదుళ్ళు తిరిగి వచ్చేవే గదా? నాకు మిగిలిన డబ్బును మరొకరికి అవసరానికిస్తే నష్టం ఏమిటో?

"ఏమిటా? ఒక్కసారి ఎవడో నీ మంచితనాన్ని నిలువునా ముంచితేనే గానీ అర్థంకాదులే. ఆ మిగులు డబ్బును వడ్డీలు రాని చేబదుళ్ళిచ్చే బదులు బ్యాంకీలో వేసుకుంటే పిల్లలు పెడ్తుంది గదా? పోనీ వడ్డీ వ్యాపారమైనా చేసుకోరాదూ?"

వడ్డీ నష్టపోతున్నానని నాకు తెలుసు. కానీ నా ఆత్మసంతృప్తికి విలువే లేదా? ఆ వడ్డీ డబ్బుతో ఆ తృప్తిని కొనుక్కుంటున్నాననుకొంటే సరిపోలేదూ.

నేను పదులు పాతికలు కన్నా మించి ఎవరికీ చేబదుళ్ళు ఇవ్వనని అందరికీ తెలుసు. అదీ మనిషిని బట్టి ఇస్తాను. అవసరాన్ని అంచనా వేసి చూస్తాను. పెద్దగా నాకు 'అసలుకే' నష్టం రాలేదెప్పుడూ. వంద మందిలో నలుగురో అయిదుగురో అడపా దడపా అయిదో పదో ఎగగొట్టినా నాకు మనుష్యులందర్నీ మోసగాళ్ళుగా చూడాల్సిన అవసరం కన్పించలేదు. అందుచేత ఎవరెన్ని విధాల నన్ను భయపెట్టినా మనుష్యులపైన విశ్వాసాన్ని పోగొట్టుకుని నా కున్న వో మంచి అలవాటును నష్టపోవాలన్న ఆలోచనే నాకు రాలేదు చాలాకాలం.

అయితే మూర్తి నా విశ్వాసాన్ని పునాదుల్తో కదిలించేసి నన్ను కొత్త దిశలో ఆలోచింపచేశాడు.

మూర్తి, నేను స్నేహితులం అని చెప్పుకునే వీలు లేదు. కాకపోతే చాలాకాలంగా పరిచయముంది. పూర్వం ఎప్పుడో వో చోట కలిసి పనిచేసేం. మళ్ళీ మా కాలేజిలో రెండేళ్ళు ఈ మధ్య గుమాస్తాగా పనిచేశాడు మూర్తి. ఇటీవలే బదిలీ అయింది మరో చోటికి.

ఒకరోజు ఆదివారం మా ఇంటికి వచ్చాడు మూర్తి. టిఫిన్, కాఫీ మర్యాదలు చేసేను. తన

బదిలీకి కారకులని చాలా మంది మీద అభియోగాలు చేసేడు. ప్రిన్సిపాల్ అసమర్ధుడని తిట్టేడు.

నాకు పెట్టీ రాజకీయాలంటే అసహ్యం. కురచ మనస్సు గల మనుషులంటే జాలి, అయినా భరించక తప్పేముంది?

"ఈ బదిలీ వల్ల నేను చాలా విధాల నష్టపోయాను, మాస్టారూ. ఫామిలీ ఇక్కడ, నేను అక్కడ. రెండు కాపురాలు... రాకపోకలు... శ్రమకు శ్రమ... బోలెడు ఖర్చు. అసలే నా భార్య ఆరోగ్యం అంతంత మాత్రం అని మీకు తెల్సు అనుకొంటాను. ఇప్పుడు డాక్టరు బోలెడన్ని మందులు రాసిచ్చింది. ఇదిగో చీటీ. నా దగ్గర సమయానికి డబ్బు లేదు. ఏం చేయాలో తోచటం లేదు."

చేబదుళ్ళు వ్యవహారమే. కానీ జీతాల రోజు దాటి నిండా నాలుగు రోజులు కాలేదే.

ఎల్.పి.సి పంపక నా జీతం ఆగిపోయింది సార్ అన్ని విధాల నన్ను ఇబ్బంది పెడ్తున్నారు ఆఫీసువాళ్ళు. కావాలని కచ్చకట్టి కొందరు-అసమర్ధత వల్ల కొందరు..."

గవర్నమెంటు సర్వీసులో బదిలీ అయినప్పుడు ఇక్కడి నుంచి లాస్ట్ పే సర్టిఫికెట్ పోతే కాని కొత్త చోటు వారు జీతం డ్రా చేయరు. ఎల్.పి.సి. ఉద్యోగి చేతికిచ్చి పంపాలని కాగితం మీద రూలు ఉంది. కాని పంపరు. అలాంటి బాధలు పడ్డ నాకు ఆ కష్టాలు తెల్సు.

"దాందేముంది మూర్తిగారూ. ఇంతగా చెప్పాలా మీరు! ఎంత కావాలి!" పాతికో, యాభయ్యో అడుగుతాడనుకొన్నాను.

కానీ ఏకంగా అయిదొందలడిగేడు. నాకు మతి పోయింది.

'మీరు చిన్న చిన్న మొత్తాలు చేబదుళ్ళుగా ఇస్తారని నాకు తెల్సు, మాస్టారు. కాని ఇది చేబదులుగా అడగడం లేదు. నోటు రాసిస్తాను - వడ్డీవేసి."

"కానీ నేనంత ధనవంతుడిని కాను మూర్తిగారూ. చిన్నచిన్న మొత్తాల్లో నేను చేబదుళ్ళు ఇచ్చే మొత్తమే రెండొందలకు మించదు."

మూర్తి ప్రాధేయపడ్డాడు. చేతి గడియారం కుదవబెడ్తానన్నాడు. అదన్నాడు. ఇదన్నాడు. ఆఖరికి నేను మూడొందల రూపాయలు చేబదులు ఇచ్చేలా చేసేడు.

"జీతం రాగానే తెచ్చి ఇచ్చేస్తాను, మాష్టారూ..." అంటూ మూడొందలు తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

అంతే. నెల... రెండు నెలలు...

కనిపించినా మూర్తి మొహం తప్పించుకుని పోసాగేడు. అంతే కాక నా మీద ఏవోవో కథలల్లి అందరికీ చెప్తున్నాడని కూడా తెల్సింది.

"మూర్తికి అప్పిచ్చావా ఏమిటి? నిన్ను విమర్శిస్తున్నాడులే. అందుకు అడుగుతున్నా." వో మిత్రుడన్నాడు.

కళ్ళు తెరిచి విచారిస్తే మూర్తిని గురించి చాలా విషయాలు తెల్సేయి.

బదలీ కాగానే అతని ఎల్.పి.సిని మా కాలేజి ఆఫీసు వారు పంపేరు. నా దగ్గర అప్పుకు వచ్చే ముందు జీతం కూడా పుచ్చేసుకున్నాడు.

మూర్తి మోసకారి. అతను అప్పులు చేయనిచోటు లేదు. అబద్ధ మాడని మాట ఉండదు.

డబ్బు నష్టపోయి నందుకన్నా, మోసం చేయబడినందుకు, లేకపోతే నా అజ్ఞానానికి, నేను విపరీతంగా బాధపడ్డాను. మంచిదైనా గుడ్డి విశ్వాసం ఎంతటి బలహీనత?

ఎవరికో అప్పులిచ్చి ఉట్టి పుణ్యానికే నేనెందుకు మానసికంగా బాధపడాలి? అనవసరంగా నాకు నేనెందుకు శిక్ష విధించుకోవాలి?

నాకు తోటి మనుష్యుల మీద విశ్వాసం నశించింది. ఇకమీదట ఎవరికీ చేబదుళ్ళు ఇవ్వరాదన్న నిర్ణయాన్ని తీసుకున్నాను.

"ఒక వ్యక్తి తప్పుకు పది మందిని అనవసరంగా శిక్షిస్తున్నావేమో! నీ నిర్ణయాన్ని పునరాలోచించుకోరాదూ?" శేఖరం సలహా ఇచ్చాడు.

శేఖరం కొన్ని ప్రిన్సిపుల్స్ ఉన్న వ్యక్తి. జీవితంలో క్రమశిక్షణకు కట్టుబడి ఉండే వ్యక్తి. నేను గౌరవించే వ్యక్తి.

అయినా ఈ విషయంలో నేను అతని సలహాను పాటించలేదు. పైసా చేబదులు ఇవ్వకూడదన్న నిర్ణయాన్ని ఖచ్చితంగా అమలు జరిపాను.

✡ ✡ ✡

"మాష్టారూ," క్లాసుకు ప్రిపేర్ అవుతున్న నేను తలెత్తి చూచాను.

చైనులు దీన వదనంతో నిలబడి ఉన్నాడు.

ఏమిటన్నట్లు తల ఆడించాను.

చైనులు మా కాలేజి ఆఫీసులో గుమాస్తా. నిజాయితీ పరుడని, వర్క్‌లో ఎఫిషియెంట్ అని పేరు. అయితే అతనికి బతకటం చేతకాదు. అందుకే నా దగ్గర రెగ్యులర్‌గా పది పాతిక చేబదుళ్ళు తీసుకునే వ్యక్తుల్లో చైనులు ఒకడు.

"మీతో పర్సనల్‌గా మాట్లాడాలి, సార్. కొంచం ఇలా వస్తారా ప్లీజ్."

ఇదీ చేబదులు కేసేనని నేను గ్రహించాను. పూర్వం అయితే పబ్లిక్‌గా అడిగి పబ్లిక్‌గా తీసుకువెళ్ళేవాడు. కానీ ఇప్పుడు నేను చేబదుళ్ళు ఇవ్వటం మానేశాను కదా? అందుకే రహస్య అభ్యర్థన.

"మాష్టారూ! నా కొడుక్కి సీరియస్‌గా ఉందని, హాస్పటల్‌లో ఉన్నాడని మీకు తెలుసు. డాక్టర్లిప్పుడు అతన్ని రాయవెల్లూరో, మద్రాసో తీసుకెళ్ళమన్నారు. ఇక్కడ లాభం లేదుట!"

ఆ తరువాత అతను కోరబోయేది నాకు తెలుసు.

"మీ అబ్బాయి ఆరోగ్యం బాగా లేదని నాకు తెలుసు చైనులు గారూ. చాలా విచారిస్తున్నాను. మీరు అబద్ధం చెప్పరన్న నమ్మకం నాకుంది. కానీ మీకు తెలుసుగా. నేను చేబదుళ్ళు ఇచ్చే అలవాటుకు స్వస్తి చెప్పాను. దాన్ని మళ్ళీ పునరుద్ధరించను."

"ఇప్పుడు నేను చేబదులు అడగటానికి రాలేదు మాస్టారూ. పదులుపాతికలతో నా సమస్య సాల్వ్ కాదు కదా? అయిదొందలైనా చేతిలో ఉంటే తప్ప కుర్రాడిని డాక్టర్లు చెప్పిన చోటికి తీసుకెళ్ళలేను. నోటు రాసిస్తాను వడ్డీ వేసి. అప్పుగా ఇచ్చి పుణ్యం కట్టుకోండి."

అదే మొత్తం. అవే మాటలు. నాకు మూర్తి గుర్తుకొచ్చాడు.

అయితే చైనులు ఎన్ని విధాల ప్రాధేయ పడినా నేను మెత్తబడలేదు.

"అడగని వాడిది పాపమన్నట్లు ఆదుకునే వారు సార్. మీరే ఇలా కఠినత్వం వహిస్తే నా బోటి వాళ్ళ గతేం కాను? నాకు దిక్కెవరిప్పుడు?" చైనులు కళ్ళ నీరు కుక్కుకుంటూంటే నాకు జాలి వేసింది. కానీ అంతలోనే మూర్తి గుర్తుకొచ్చాడు. బిగుసుకుపోయాను.

"చైనులు గారూ అలా నిరాశ పడకండి. ఆ డబ్బు నేనిస్తాను.."

ఆ మాటలు అన్నది నేను కాదు. మా ఇద్దరిని గమనిస్తున్న శేఖరం.

శేఖరంకూడా లెక్చరర్ అయినా అతనికి రాబడికన్నా బాధ్యతలు ఎక్కువ. ప్రతి పైసాను ప్లాన్ ప్రకారం ఖర్చు పెట్టి గంపెడంత కుటుంబాన్ని అప్పు ల్లేకుండా గౌరవంగా, గుంభనంగా నడిపించుకొస్తున్న వ్యక్తి. అటువంటి శేఖరం, చైనులుకు అయిదొందలు అప్పు ఇస్తాడా? అందునా నెలాఖరులో!

"అప్పులిచ్చే శక్తి నాకు లేకపోవచ్చు చైనులు గారూ. కానీ నిజంగా అవసరంలో ఉన్న ఒక మనిషిని ఆదుకోలేకపోతే మనిషి మనుగడ వ్యర్థం కదా? మానవత్వానికి అంత మహాపచారం జరగకూడదు. సహాయం చేయాలన్న ఇచ్ఛే ఉంటే మార్గాలకే కొరతా? పదండి వెళదాం."

శేఖరం ఆ మాటలన్నీ నన్ను ఉద్దేశించి అని ఉండకపోవచ్చు. కానీ ఆ క్షణంలో ఆ మాటలు నా గుండెల్ని తాకేయి. చిత్రమేమిటంటే, నాకు కరుణ కలగలేదు. కాగా నేను ఇవ్వనన్న అప్పును తను ఇచ్చినందుకు శేఖర్‌పై కోపం వచ్చింది.

శేఖరం అప్పును చైనులు ఎప్పటికీ తిరిగి ఇవ్వకపోతే బాగుండు ననిపించింది నాకు.

శేఖరం తన వేలి ఉంగరం అమ్మి చైనులుకు నోటన్నా రాయించుకోకుండా అప్పు ఇచ్చాడని తెలిసినప్పుడు నాకు శేఖరం మంచితనంపై జాలి వేసింది. మూర్తి నాకు మూడొందలు ఎగవేస్తే నేనా నష్టాన్ని తట్టుకోగలను. కానీ శేఖరం స్థితి అలాంటిది కాదే! అయిదొందలు అతనికి చాలా విలువైనవే!

కొడుకు ఆరోగ్యం బాగు చేయించుకుని తిరిగి వచ్చాడు చైనులు. రెండు జీతాలుకూడా పుచ్చుకున్నాడా తరువాత. కానీ శేఖరం అప్పు తీర్చిన జాడ కనిపించలేదు. శేఖరం నాతో ఆ విషయం ప్రస్తావిస్తాడనుకున్నాను. ఉత్కంఠ ఆపుకోలేక నేనే ఒక రోజు అడిగేశాను.

"చైనులు అయిదొందలు అప్పు తీర్చాడా?"

"లేదు, పాపం అతనింకా ఆ దెబ్బనించి కోలుకోలేదు."

"అసలెప్పటికైనా తీరుస్తాడన్న నమ్మకం నీకుందా?"

శేఖరం నా వైపు ప్రసన్నంగా చూచి మెల్లగా నవ్వాడు.

"మానవ సమాజం యొక్క మనుగడకు ఆలంబనం మానవత్వం. ఆ మానవత్వానికి విలువ నిచ్చేది తోటి మనిషిపై విశ్వాసం అని నా నమ్మకం."

"కానీ ఆ విశ్వాసం వంచించబడితే?"

అలా ప్రశ్నించి వాదనకు దిగలేదు నేను. ఇలాంటి విషయాలు తర్జన భర్జనల వల్ల తేలవు. విశ్వాసానికి గీటురాయి స్వానుభవం.

✡ ✡ ✡

హఠాత్తుగా ఆ దృశ్యం నా కళ్ళ పడింది. విస్తుపోయాను.

ఒక వైన్ బార్ ముందు చైనులు రిక్షా దిగి లోపలికి వెళ్ళాడు. మనిషి ట్రిమ్‌గా అలంకరించుకుని ఉన్నాడు. ఆ క్షణంలో అతనిని చూచిన వారెవరూ అతనో కాలేజీ ఆఫీసులో గుమాస్తా అంటే నమ్మరు.

చైనులు మంచివాడని పేరు. మూర్తి మాత్రం మంచివాడు కాదూ ఒకప్పుడు? మంచితనానికి, మనిషి చెడిపోవటానికి మధ్య సరిహద్దు ఎంత? ఒక బ్రాందీ సీసా, పేకముక్కలు. వాకపిల్ లేక స్త్రీ!

మంచితనపు ముసుగులో ఎన్నెన్ని పెద్దపులులో? మంచితనం అప్పులు సంపాదిస్తుంది. పెద్దపులి ఎగగొట్టమంటుంది.

కొడుకు ఆరోగ్యాన్ని అడ్డం పెట్టుకొని చైనులు ఎవరి వద్ద ఎన్నెన్ని అప్పులు చేసేడో! శేఖరం అప్పు గోవిందా. అతనికి మనుషులపై గల విశ్వాసమూ గోవిందానే!

ఆ భావన నాకు అదో విధమైన ఆనందాన్ని తృప్తిని కలిగించినట్లు నేను తెలుసుకున్నాను. శేఖరం పైన ఏదో విజయం పొందినట్లు గర్వం!

నాలో చైనులు పట్ల ఉత్సుకత పెరిగింది. రహస్యంగా అతని కథను ఆ రాత్రి గమనించాలన్న నిర్ణయాని కొచ్చాను.

బార్ అటెండర్ చైనులుకు పేక్ చేసిన వో పెద్ద సీసా ఇచ్చాడు. చైనులు వంద రూపాయల నోట్లను కాష్ కౌంటర్ బల్ల మీద పెట్టాడు. అంటే ఖరీదైన సరుకన్నమాట. వూరి వారి డబ్బు కదా మరి!

చైనులు, కాలుస్తున్న సిగరెట్టును కాలి కింద వేసి నొక్కేసి బయటికొచ్చాడు. కిల్లీ బడ్డీ వద్ద కెళ్ళి నాలుగు స్పెషల్ కిల్లీలు కట్టించాడు. ఖరీదైన కింగ్ సైజు పెట్టెలు నాలుగు తీసుకొన్నాడు. అతని జేబులో నోట్ల కట్టలు నీటి జలలా వూరుతున్నాయి.

తన కోసం వేచి ఉన్న రిక్షా ఎక్కబోయి ఏదో గుర్తు కొచ్చిన వాడిలా పక్కన స్వీట్ మీట్ షాప్ వద్ద కెళ్ళి, పాలకోవా, జీడిపప్పు ఇంకా ఏవేవో తినుబండారాలు పొట్లాలు కట్టించాడు. అవన్నీ ఓ అందమైన జిప్ బేగ్‌లో పెట్టుకొని రిక్షా ఎక్కాడు.

నేను నా సైకిల్ మీద రహస్యంగా అతని రిక్షాను వెంబడించాను.

సెంటర్లో రిక్షాను ఆపి చైనులు పూల దండ పొట్లాం కట్టించాడు. పండ్లు కొన్నాడు. అంటే రాత్రికి అతను నడపబోయే కథలో స్త్రీ పాత్ర కూడా ఉన్నట్లే కదా? పంచ'మ'కారాలలో ప్రసిద్ధుడే అయ్యుంటాడు చైనులు!

చైనులు ముసుగు తొలిగే కొద్దీ నాలో ఉత్సుకత పెరగసాగింది. రేపు నేను తెలుసుకొన్నదంతా వింటున్నప్పుడు శేఖరం రియాక్షన్ ఎలా ఉంటుందో?

వెళ్ళి వెళ్ళి రిక్షా కొత్తగా వెలసిన కాలనీ వైపు మళ్ళింది. అంటే నేను వూహించినట్లే చైనులు ఇంటికి వెళ్ళడం లేదు. ఎవరో పరాయి స్త్రీ వద్దకెళ్తున్నాడు.

ఆ కాలనీ ధనవంతులు కట్టుకొన్నది. అన్నీ అధునాతనంగా కట్టబడ్డ ఇళ్ళు. అందులో వో చిన్న ఇంటి ముందు ఆగింది రిక్షా.

ఇల్లు చిన్నదయినా అందంగా ఉంది. చుట్టూ కాంపౌండ్ వాల్, తోట.

చైనులు రిక్షా దిగి లోపలికి నడిచేడు. తన సొంత ఇల్లే అయినట్లు గేటుకు తాళం వేసేడు, లోపలినుంచి.

నాకేం చెయ్యటానికి తోచలేదు. కాంపౌండ్ గోడ చిన్నదే. దూకి లోపలికి వెళ్తే? కానీ ఎవరైనా చూస్తే పరువు పోదూ?

అసలా ఇల్లు ఎవరిదో?

చైనులు ఇంట్లోకి వెళ్ళాక అద్దాల కిటికీలో నుంచి రెండు నీడలు కన్పించాయి నాకు. వో పురుషుడు - వో స్త్రీ! నేను జాగ్రత్తగా చూస్తున్నాను. మరి కాస్సేపటికి ఆ గదిలో లైట్లు ఆరిపోయాయి. అంతే...

నేను ఏదన్నా క్లూ దొరుకుతుందేమోనని వెదుకుతుండగా నా దృష్టి, గేటుకు పక్క, గోడకు బిగించి ఉన్న నేమ్ ప్లేట్ పైపడింది.

"నటరాజ నిలయం..."

అది భవనం పేరన్న మాట! మరి అసలు ఇల్లెవరిదో? గేటుకు అవతల పక్క గోడ వద్ద కెళ్ళి చూచాను.

"రాణి ప్రభావతీదేవి - జూనియర్ ఆర్టిస్ట్.'

ఏదో ఆనందం ... తృప్తి ... ఆ రాత్రి నాకు నిద్ర పట్టలేదు.

మర్నాడు ఆదివారం కనుక నేరుగా శేఖరం ఇంటికెళ్ళాను.

శేఖరం నేను చెప్పినదంతా విని కాస్సేపు మవునంగా వుండిపోయాడు. వినకూడనిది విన్నప్పుడు కలిగే షాక్ అది.

"నేను చెప్పింది మీకు నమ్మాలని అనిపించదని నాకు తెలుసు, శేఖరంగారూ. మూర్తి విషయంలో అతను 'సకల గుణ శేఖరు'డని తెలిసినప్పుడు నేనూ ఇలాగే షాక్ తిన్నాను."

శేఖరం మవునంగా లేచాడు.

"రండి. చైనులు ఇంటికే వెళ్ళి సత్యాసత్యాలు తెలుసుకొందాం."

"దోషి నేరాన్ని అంగీకరిస్తాడన్న నమ్మకం మీకున్నదా? అందులోనూ అతని గృహంలో, భార్యా బిడ్డల సమక్షంలో..."

"చూద్దాం. కానీ ఏదైనా అతని ఇంట్లో అతని భార్యా బిడ్డల ముందు అతనికి పరీక్ష పెట్టడం మంచిది కదా?

మేము వెళ్ళేసరికి చైనులు ఇంట్లోనే నిద్రపోతున్నాడు. పాక ఏం చేస్తాడు? రాత్రంతా నిద్ర లేదాయె!

అతని భార్య మమ్మల్ని కూర్చోమని, భర్తను లేపి పంపిస్తానని లోపలికి వెళ్ళింది.

"శేఖరం గారూ! మీరే వచ్చారా? సాయంకాలానికి నేనే మీ ఇంటికి వస్తానని చెప్పేను కదా?" అపాలజిటిక్ గా అన్నాడు.

అప్పులిచ్చిన వాళ్ళు నమ్మినంత కాలం, తీసుకున్న వాళ్ళు, ఇలా ఎన్నైనా చెప్తూనే ఉంటారు.

"ఒక్క క్షణం. సార్. ఇప్పుడే వస్తాను."

చైనులు లోపలికెళ్ళాడు. ఈతని భార్య కాఫీ తీసుకొచ్చి ఇచ్చింది. మేము కాఫీలు ముగించేసరికి చైనులు తిరిగి వచ్చాడు.

"నేను ఆపదలో ఉన్నప్పుడు మీరు ఉంగరం అమ్మి నాకు అప్పు ఇచ్చారు, శేఖరం గారూ. మీ ఋణం ధన రూపంలో ఎంత ఇచ్చినా తీరదు. ధనరూపంలో తీర్చడం కూడా ఆలస్యమయినందుకు నేనెంతో విచారిస్తున్నాను. నా పరిస్థితిని మీకు ఎప్పటికప్పుడు వివరించుకొంటూనే ఉన్నాను."

అందులో నాకు తెలియని ఒక్క కొత్త డైలాగు లేదు. హరికథ!

"మీరు అప్పును నాకు చేబదులుగా ఇచ్చారు. కానీ మీరిచ్చిన ధనానికి కనీసం బ్యాంకు వడ్డీనైనా కలిపి ఇవ్వటం ధర్మంగా నేను, భావిస్తున్నాను. ఈ కాగితంలో ఆ లెక్కలు వేసేను. ఇదిగో ధనం."

చైనులు బాకీ తీరుస్తున్నాడు. శేఖరం స్వీకరిస్తున్నాడు ధనాన్ని.

ఏదో పరాజయం పొందిన బాధ నన్ను వేధించింది. నా కళ్ళను, చెవులను నేను నమ్మలేకపోతున్నాను. కారణం నా మనస్సుకు తెలుసు. మూర్తి నాకు బాకీ ఎగవేసినట్లే, చైనులు శేఖరం బాకీ ఎగవెయ్యాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. మూర్తివల్ల నేను తోటి వారి పట్ల విశ్వాసాన్ని కోల్పోబట్టే కదా చైనులుకు అప్పును నిరాకరించాను? నేను కోల్పోయిన విశ్వాసాన్ని నా కళ్ళ ఎదుటే చైనులు నిరూపించటం నేను భరించలేకపోతున్నాను.

అయినా నేను రాత్రి చూసింది సత్యమా? ఇప్పుడు చూస్తున్నది సత్యమా? రెండూ సత్యాలు కావటానికి వీల్లేదుకదా? రాత్రి అంత విలాసంగా ధనాన్ని ఖర్చుచేసి తెల్లవారేసరికి బాకీని వడ్డీతో సహా తీర్చగల ఆర్థిక సత్తా కలవాడు కాదు చైనులు మరి ....

నేను పరాజయాన్ని అంగీకరించదల్చుకోలేదు. చైనులు సంగతి తేల్చవల్సిందే.

"చైనులుగారూ! రాణి పద్మావతి దేవి అనే వో జూనియర్ సినిమా ఆర్టిస్ట్ కొత్తకాలనీలో ఉంటున్నది. మీకు ఆమె బాగా తెలుసుననుకుంటా. రాత్రి నేను మిమ్మల్ని ఆమె ఇంట్లోకి వెళ్ళటం చూచానులెండి."

చైనులు మొహంలో నేను వూహించిన మార్పు వచ్చింది. తల వంచుకున్నాడు. చాలా సేపు మవునంగా ఉండిపోయాడు. నేను గర్వంగా శేఖరాన్ని చూశాను.

"తెలుసు సార్. గతరాత్రేకాదు. చాలా రాత్రులుగా నేను ఆమె ఇంటి వద్దనే ఉంటున్నాను. కానీ ఎందుకనిమాత్రం అడగకండి. ప్లీజ్!"

ఆఖరికి ఎంతకి తెగించాడీ మనిషి? నాకు ఆవేశం వచ్చింది.

"ఆ ప్రశ్న మిమ్మల్ని అడగాల్సిన అవసరం లేదనుకుంటాను చైనులు గారూ. ఎందుకంటే రాత్రి మీరు బార్‌లో బ్రాందీ సీసాలు, బడ్డీలో కిళ్ళీలు, సిగరెట్లు పెట్టెలు, పూలు, పండ్లు, తినుబండారాలు కొనడం కూడా నేను చూచాను. అవన్నీ రాత్రి మీ కథని చెప్తున్నాయి కదా? కానీ నేను తెలుసుకోవాలని ఉత్సాహపడుతున్న విషయం ఇప్పుడదికాదు. మీ కింత డబ్బు ఎక్కడినుంచి ఎలా వస్తోంది? ఇంత ధనాధిపత్యం కల మీరు కాలేజీలో బీద ఏడుపులు ఏడవటం ఎందుకు? ఈ అప్పుల నటనల తాత్పర్యం ఏమిటి? మీ విలాస జీవితాన్ని మంచితనమనే ముసుగు చాటున దాచి ఎవర్ని మభ్య పెడదామని మీ ఉద్దేశం?"

భావాలన్నీ మాటల రూపంలో ఒకదానివెంట ఒకటి రావటంతో మనసు చల్లబడింది. శరీరం తేలికపడినట్లు అనిపించింది. నేను నేనయ్యానిప్పుడు. అది చైనులు ఇల్లని, అతని భార్యాపిల్లలు నా మాటలు వింటే అతని కుటుంబ జీవితంలో చిచ్చు రగిల్చిన వాడిని నేనవుతానని గుర్తుకొచ్చింది.

సర్వం కోల్పోయిన వాడిలా చైనులు దిగాలు పడి కూర్చుని ఉన్నాడు.

"సారీ. చైనులుగారూ. మీ రహస్య జీవితాన్ని గురించి మీ ఇంట్లో మాట్లాడి అనుచితమైన పని చేసేను. నన్ను క్షమించండి. మరో సారి ఆ విషయాలు మాట్లాడుకుందాం. ఇప్పటికి మర్చిపోండి." శేఖరం వైపు చూచి నేను లేచాను.

"కూర్చోండి అన్నయ్యగారూ. ఇందులో రహస్యం ఏమీ లేదు. మీరు అనుచితంగా ప్రవర్తించనూ లేదు."

చైనులు భార్య!

నేను బిక్కచచ్చిపోయాను.

"కానీ మీ ప్రశ్నలకు ఆయన జవాబివ్వటంకన్నా నేనివ్వటం బాగుంటుందనుకొంటాను. తన నిర్దోషిత్వాన్నో, దోషిత్వాన్నో ఆయనే నిరూపించుకొనే కన్నా నేను నిరూపిస్తే బాగుంటుంది కదా? లోకం సులభంగా నమ్ముతుంది కూడా!... అన్నయ్యగారూ! ఆయన్ని రాణీ పద్మావతీ దేవిగారి వద్దకి వెళ్ళమని ఒత్తిడి చేసింది నేనే!"

నా తల తిరిగిపోయింది. ఏమిటో ఈ భారత స్త్రీ! తన భర్తను మరో స్త్రీ వద్దకు పంపటం పాతివ్రత్య ధర్మంగా భావిస్తోందా ఈమె? లేక...

"అలా నేను ఒత్తిడి ఎందుకు చేయవల్సి వచ్చిందో తెల్సా, అన్నయ్యగారూ! ఆమెకు ధనం ఉంది, మాకు ధనం అవసరం ఉంది. ఆయనకు అక్రమార్జన చేయటం చేతకాదు. వచ్చే జీతంతో మా కుటుంబ కనీస అవసరాలు కూడా తీరటం లేదు. వంటలు చేయటం తప్ప మరే ఉద్యోగాలు చేసే అర్హతలు లేని భార్యను నేను. ఉన్న దాంట్లో సర్దుకుపోదామంటే మధ్యలో పిల్లల అనారోగ్యాలు-అప్పులు చేయక తప్పని స్థితి. చేసిన అప్పులు తీర్చలేని దుస్థితిలో ఉన్నప్పుడు అప్పుచేయడం ఎంత బాధ్యతాయుతమైన పనో తెలుస్తుంది. మరి అటువంటి సంసార సమస్యలెన్నో! వీటి నుంచి బయట పడటానికి రాణి పద్మావతి కోరిక ననుసరించి ఆమె వద్దకు ఆయనను పంపడం తప్ప మార్గాంతరం కన్పించలేదు నాకు."

ధన సంపాదనకు భర్తను మరో స్త్రీ వద్దకు పంపించానని ఆమె కుండ బద్దలు కొట్టినట్లు చెప్తుంటే నేనేం మాట్లాడగలను?

"కనుక, అన్నయ్యగారూ, మీరనుకొంటున్నట్లు మేము ధనవంతులం కాదు. ధనాధిపత్యం లేదు. అప్పులు చేయడం నాటకం కాదు. మంచితనమనే ముసుగును ఆయన వేసుకోనూ లేదు. కానీ నేను ఆయన్ని రాణి పద్మావతీ దేవి వద్దకు ఎందుకు పంపేను? దాన్ని ఆయన చెప్పుకోలేరు. నేనన్నా చెప్పకపోతే మీ అసలు ప్రశ్నకు సమాధానం రాదు. అందుకని చెప్తున్నా' అంటూ ఆమె ఆగి భర్త వైపు చూచింది.

"రాత్రి మీరు చూచిన దాన్ని ప్రచారం చేయాలని మీకు బుద్ధిపుట్టడం సహజం. అలాగే ఇప్పుడు నేను చెప్పేది విన్నాక ఆ విషయాన్ని ప్రచారం చేయాలన్న బుద్ధి పుట్టవచ్చు. కానీ నిగ్రహించుకొని ఈ విషయానికి ప్రచారం ఇవ్వవద్దని నా అభ్యర్థన. ఇచ్చినా అది సత్యమే కనుక నేను మిమ్మల్ని తప్పుపట్టను."

నిశ్శబ్దం. నేను ఆమె చెప్పబోయే దాని కొరకు ఉత్కంఠతో ఎదురు చూస్తున్నాను.

"రాణి పద్మావతీదేవి అందగత్తె. ఆ అందాన్ని డబ్బు చేసుకోవటం ఆమె వృత్తి. అయినా ఆమెకు సమాజంలో గల స్థానం పెద్దది. అందుకే ఆమె అందాన్ని కొనుక్కోవటం కొరకు చాలా పెద్దవాళ్ళు వస్తుంటారు. తన రహస్యాన్ని, వారి రహస్యాలను కాపాడుతూ నిజాయితీతో వారి ఆనంద జీవితానికి తోడ్పడ గల వ్యక్తి, నమ్మదగిన వ్యక్తి ఆమెకు కన్పించలేదు. నిజాయితీకి, విశ్వాసానికి మారుపేరైన నా భర్త సేవను ఆమె కోరింది. అది పార్ట్‌టైమ్ ఉద్యోగం. రాత్రి పూట మాత్రమే చేసేది. దానికి మీరు ఏం పేరు పెడ్తారో నాకు తెలియదు. కానీ రాత్రి మీరు చూచిన వన్నీ ఆయన యొక్క ఆ ఉద్యోగ ధర్మంలో భాగాలే. ఇప్పుడు అప్పు తీరుస్తున్నది ఆ డబ్బుతోనే. తాను స్వయంగా అవినీతి పని చేయలేని మనిషి, వో అవినీతి పనిని చేసేవారికి సేవ చేయడం మంచిపని అని నేను సమర్థించుకోను. కానీ చేసిన అప్పును ఎగవేసి వో ఉన్నత వ్యక్తిలో మనుషుల పట్ల విశ్వాసాన్ని పోగొట్టే కన్నా తాత్కాలికంగా కళ్ళు మూసుకోటం మంచిదనిపించింది నాకు. అన్నయ్యగారి బాకీ తీరింది. ఇక ఇవాళ నుంచి ఆయన ఆ ఉద్యోగాన్ని చేయరు."

అవి కన్నీటి బాష్పాలో, ఆనందబాష్పాలో చెప్పలేను కానీ, నా కళ్ళు అశ్రుపూరితాలయ్యాయి.

మూర్తిలాంటి వాళ్ళను చూచి మనుష్యులపట్ల విశ్వాసాన్ని పోగొట్టుకోవటం కన్నా, చైనులులాంటి వాళ్ళను చూచి విశ్వాసాన్ని పెంచుకోవడమే మానవత్వ మనుగడకు ఆరోగ్యం అనిపించింది నాకు- అప్పుడు మళ్ళీ

మనిషి మనుగడకి అదే సార్థకత.!

ఆంధ్రప్రభ వారపత్రిక 8-2-84